

JOAN F. MIRA

“Una gran part de la humanitat no vol eixir de les ‘tenebres’ i entrar en la llum racional, secular i enemiga del dogma i del mite, què hi farem. La raó mou milers de persones, centenars de milers: la fe en mou milions, centenars de milions, i no veig que això porte traça de començar a canviar. Tot el contrari.”

Masses, religions

Supose que vostès, lectors moderns i seculars, deuen pensar que el temps dels grans pelegrinatges és cosa del passat, que l'economia i la política, no la religió, són els motors contemporanis de les masses, i altres hipòtesis habitualment considerades com a tesis immutables. Doncs, no senyor: no és cert de cap manera. Una exposició universal, siga a Sevilla, a Lisboa o a Hannover (qui se'n recorda?), no és ni l'ombra d'un bon jubileu romà. Ni cap cantant de rock multimilionari, amb recursos de publicitat massiva, reuneix dos milions de joves com el senyor papa de Roma, octogenari. Ni cap convocatòria anual, del tipus que siga, capitalista o socialista (?), sindical o patronal, convoca masses remotament comparables a les que visiten els llocs sants de la Meca. Ja comprenc que per als esperits forts i laics això és difícilment acceptable, comprenc que molta gent veja aquesta realitat com irreal —com si no fóra cert, perquè *no hauria de ser cert*—, i que semble desconcertant constatar que en bona mesura han fallat les previsions de la sociologia científica, de l'idealisme hegel·lià i del materialisme històric més sòlidament instal·lat. Una gran part de la humanitat no vol eixir de les “tenebres” i entrar en la llum racional, secular i enemiga del dogma i del mite, què hi farem. La raó mou milers de persones, centenars de milers: la fe en mou milions, centenars de milions, i no veig que això porte traça de començar a canviar. Tot el contrari: als Estats Units d'Amèrica ja veiem com va la combinació politicoreligiosa, sense guionet perquè són una i la mateixa cosa; a la Xina s'apunten a les noves o velles creences (no tinc clar si això del falun gong, o com es diga, és nou o és vell, o una barreja: en tot cas és una mística i un ritual) fins els militants i els dirigents del Partit Comunista; al món islàmic el cent per cent de la població és tan fidel i practicant com si ací foren de missa diària, rosari quotidià i quaresma d'abstinència rigorosa; al món eslau i ortodox, només cal veure els ex ateus, sense guionet, rodejats d'arximandrites i de popes i fent a cada moment el senyal de la creu amb tres dits. Ja sé que els menys entusiastes de la religió de masses som els ciutadans dels països catòlics europeus, els anglicans i els de les terres de tradició calvinista o luterana. Però som poca cosa, tot plegat. Poca cosa, sobretot, si ens comparem amb els budistes, els musulmans o els hinduistes.

Ara mateix que escric açò, dia 24 de gener del 2001, primer any del futur racional i científic, trenta milions de persones, molts d'ells de pèl en pèl i coberts de pintures, de terra o de cendra, es banyen en les aigües de la confluència del Ganges i el Yamuna, a la ciutat d'Allahabad, per celebrar el Maha Kumbh Mela, o siga el Gran Festival del Pitxer. Sembla que un dia —d'això deu fer molt de temps, supose, potser tant com d'Adam i Eva— els déus i els dimonis es barallaven pel pot que contenia el nèctar de la immortalitat. Quan un d'ells va agafar el vas, en van esguitar quatre gotes, de les quals quatre van caure a l'Índia i la resta al cel. La Festa del Pitxer se celebra en quatre llocs, doncs, però el festival d'Allahabad és el més important. Sobretot enguany, per raó d'una alineació favorable de planetes que només es repeteix cada 144 anys. De manera que, en total, hi acudirán uns 70 milions de pelegrins, segons càlculs moderats, i les previsions generals són les següents: 50 km quadrats de campament, 500.000 tendes de campanya, 700.000 endevins o lectors de fortuna, 20.000 Saga Nadus —homes sants, bruts i en pilotes—, 20.000 *public toilets*, 4.500 altaveus. I cinc *computer centers*, i una adreça d'Internet, www.kumbhallahabad.com, que vostès poden consultar. De res.